

2015. október

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

Október 4.	21:06 UT	utolsó negyed
Október 13.	00:06 UT	újhold
Október 20.	20:31 UT	első negyed
Október 27.	12:05	telehold

A bolygók láthatósága

Merkúr: A hónap első napjaiban még nem megfigyelhető, de 6-a után már látható napkelte előtt a keleti látóhatár közelében. Láthatósága rohamosan javul, 16-án van legnagyobb nyugati kitérésben, $18,1^\circ$ -ra a Naptól. Ekkor közel másfél órával kel a Nap előtt, idei egyik legjobb hajnali láthatóságát adva. A hónap végén is még egy órával kel a Nap előtt, megfigyelésre kedvező helyzetben.

Vénusz: Magasan, fényesen ragyog a hajnali keleti égen. A hónap folyamán négy órával kel a Nap előtt, kitűnő megfigyelhetőséget biztosítva. 26-án van legnagyobb nyugati kitérésben, $46,4^\circ$ -ra a Naptól. Fényessége $-4,7^m$ -ról $-4,5^m$ -ra, átmérője $33,3''$ -ről $23,1''$ -re csökken, fázisa $0,35$ -ről $0,53$ -ra nő.

Mars: Előretartó mozgást végez a Leo csillagképben. Kora hajnalban kel, hajnalban látszik a keleti égen. Fényessége $1,8^m$ -ról $1,7^m$ -ra, látszó átmérője $3,9''$ -ről $4,2''$ -re nő.

Jupiter: Előretartó mozgást végez a Leo csillagképben. Kora hajnalban kel, hajnalban feltűnően látszik a keleti-délkeleti égen. Fényessége $-1,8^m$, átmérője $32''$.

Szeptember: Előretartó mozgást végez 16-ig a Libra csillagképben, de 17-én már a Scorpiusban látszik. A hónap folyamán még kereshető az alkonyi ég alján, közel egy órával a Nap után nyugszik. Fényessége $0,6^m$, átmérője $16''$.

Uránusz: Egész éjszaka látható a Pisces csillagképben. 12-én szembenállásban van a Nappal.

Neptunusz: Az éjszaka első felében figyelhető meg a Vizöntő csillagképben. Hajnalban nyugszik.

Kaposvári Zoltán

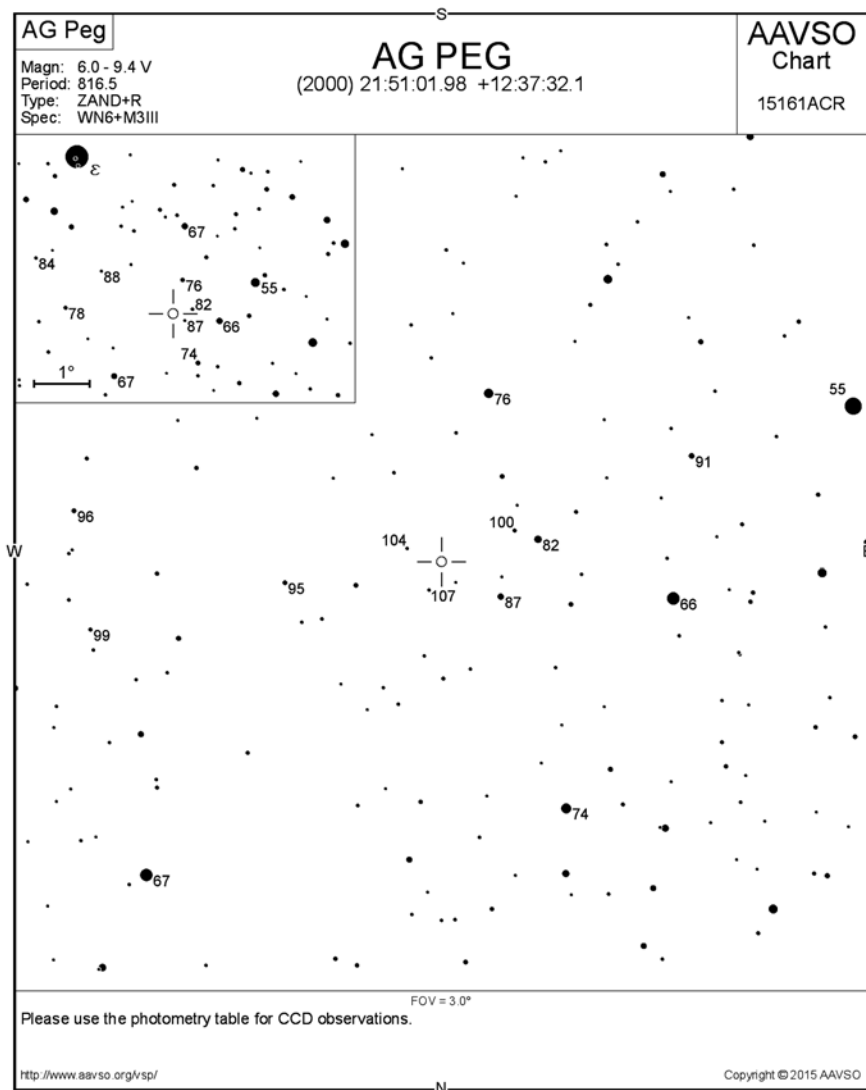
A hónap mélyég-objektuma: a Stock 12 nyílthalmaz a Cassiopeiában

Az őszi Tejút nyílthalmaz-gazdagsága közismert: az NGC 457, az Ikerthalmaz, az M34 és számtalan hasonló égitest szerepel az amatőr csillagász észlelési listáján minden derült őszi éjjelen. A kevéssé ismert, de látványos Stock 12 megérdemli, hogy a Meteor olvasóinak ajánljuk. A csillagthalmazban összesen 25–30 tag ismerhető fel, fényes (8 – 10^m) csillagai kissé lazán helyezkednek, de a csoport közepén lévő trapéz alakzat, és a külső részén lévő csillaglánc elég feltűnő. Távolsága 1300 fényév, látszó átmérője 25 ívperc, kora 6–700 millió év. Felfedezője J. Stock, aki 24 csillagthalmazát az 1950-es évektől 1970-nel bezárólag publikálta.

Sánta Gábor

A hónap változója: AG Pegasi

Bár igazán nem panaszkodhatunk az utóbbi időszak kataklizmikus eseményeinek gyakoriságára, az év (és talán az évtized) legkevésbé remélt kitörését egy igen hosszú ideje viszonylagos nyugalomban lévő változó produkálta. Az AG Pegasi egy ZAND-típusú szoros szimbiotikus kettőscsillag, amelynek legutóbbi, egyben idáig egyetlen ismert kitörése 1860–70 között történt. A csillag ezt követően fokozatosan halványodott (1920 óta már kisebb, mint egy $0,4^m$ amplitúdójú hullámzásokkal), egészen ez év júniusáig, amikor is fényessége a $8,8^m$ -s átlagértékéről egy-két héten

belül 7 magnitúdóra ugrott. (Sőt, ha hihetünk a korabeli megfigyeléseknek, a csillag a későbbiekben akár a 6^m-s maximális értéket is megközelítheti.) Mivel a hiányos archív adatokból nem ismert a kitörési időszak kezdeti alakulása, immár lehető-

ségünk nyílik a fényváltozások folyamatos nyomon követésére, akár kiváló kistávcsöves vizuális célpontként, akár komplex spektrumát rögzítve.

Bagó Balázs